

gehennæ, includens amorem Dei appetitive
 summum, etsi non perfectum, cum spe ve-
 niæ sufficit ad justificationem in Sacramen-
 to impetrandam. Ait autem, illum amorem
 necessario conjungi cum amore concupiscentiæ,
 seu spe veniæ, quæ in attritione supernatu-
 rali continetur."

CAPUT III.

*Reliqua de dolore, & proposito vitandi peccati,
 ejusque occasionis.*

31. Quamvis attritio sufficiat ad Sacra-
 mentum Pœnitentiæ, id non prohibet, quo-
 minus Confessarii hortentur Pœnitentes ad eli-
 ciendam perfectam contritionem, ut præcipit
 Rituale Romanum, & cum Suario monent
 auctores nostræ sententiæ. 1. quia contritio
 perfectior est, & tutior via ad gratiam impe-
 trandam. 2. quia potest aliunde invalida con-
 fessio evadere, & cum contritione peccata
 remittuntur. Debet autem confessarius, audita
 confessione, pœnitentem ad dolorem efficaci-
 bus verbis adducere, ut monet Rituale Ro-
 manum, tum ut securus fiat de dispositione
 prævia pœnitentis, tum quia probabilissimum
 est, dolorem necessario non debere confessio-
 nem præcedere, sed sufficere, si eliciatur
 ante impertitam absolutionem. Sufficit enim mor-
 talis unio inter accusationem rei, detestatio-
 nem peccati, & absolutionem.

32. *Quæst. 1.* Quale est motivum attritio-

nis necessariæ ad confessionem? R. motiva a
 Tridentino assignata sunt deformitas peccati
 mortalis, timor amittendæ beatitudinis, me-
 tus gehennæ, & pœnarum. Quo pœnarum no-
 mine veniunt non solum pœnæ æternæ, sed
 etiam temporales, quatenus infliguntur a Deo;
 cum enim Concilium distinguat inter timorem
 gehennæ, & timorem pœnarum, videtur loqui
 de pœnis a gehenna distinctis, quæ non sunt
 nisi temporariæ. Quoniam tamen has non-
 nulli Theologi cum Cano excludunt a moti-
 vo attritionis, puto in praxi curandum esse
 dolorem saltem ex metu æternæ pœnæ.

33. *Quæst. 2.* Quo tempore moraliter do-
 lor duret ad confessionem, & an elici debeat
 ex intentione confessionis? R. 1. aliquam esse
 analogiam inter forum Civile, & Sacramen-
 tale, unde potest intercedere aliquod tempo-
 ris spatium inter discussionem causæ, & sen-
 tentiam. Verum recte monet La-Croix, eum,
 qui post elicitum dolorem, alio se pœnitens
 distraxit, oportere, ut dolorem innovet; quod
 quidem puto consilium esse, non præceptum,
 nisi dolor sit retractatus, aut notabilis mora
 intercesserit. R. 2. probabilior sententia do-
 cet dolorem elicitum ab eo, qui nondum co-
 gitaverat de confessione, si moraliter perse-
 veret, posse postea referri ad confessionem,
 ipsum manifestando confessori. Sed cum a
 multis id probabiliter negetur, censeo in pra-
 xi saquendam esse tutiorem sententiam, quæ
 requirit dolorem elicitum ex fine suscipiendi
 Sacramenti.

34. *Quest. 3.* An in Sacramento Pœnitentiæ requiratur propositum non peccandi formale, & expressum? Affirmant aliqui cum Suario, eo quod Tridentinum exigit dolorem *cum proposito non peccandi de cetero*. Alii probabilius dicunt sufficere propositum virtuale, contentum in dolore peccati, si iste sit elicitus ex motivo generali, quam sententiam moraliter certam vocat Cardenas *in prop. I. Innoc. XI.* Ratio est, quia Concilium eo loco subdit, attritionem, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, hominem dispendere ad impetrandam gratiam in Sacramento: quocumque igitur modo sive tacite, sive expresse sit propositum, attritio excludit voluntatem peccandi, estque sufficiens dispositio ad Sacramentum. Subjungit tamen Holzmannus, pœnitentem, si de futura vita cogitet, debere proponere emendationem; atque ita Pœnitentibus injungendum est, præsertim cum res sit pertinens ad valorem Sacramenti.

35. *Quest. 4.* Quale debet esse propositum? R. *firmum, universale, & efficax.* Erit autem *firmum*, cum pœnitens habet voluntatem omnino deliberatam ulterius non peccandi, & paratus est animo nullius mali timore, & nullius boni desiderio culpam gravem admittere. Id tamen non tollit, quod pœnitens, attenta fragilitate sua, & prava consuetudine, timeat, se relapsurum; cognitio enim est actio intellectus, quæ stare potest cum bona voluntate, & proposito non peccandi. Si quis tamen certo credat se relapsurum, ante

absolutionem monendus est, ut speret in Dei auxilio, quod nunquam deest iis, qui faciunt quod est in se, sese a peccato liberatum iri.

36. Requiritur 2. ut propositum sit *universale* circa peccata mortalia. Ita D. Th. 3. p. q. 87. a. 1. *Pœnitentia*, inquit, *de peccatis mortalibus requirit, quod proponat abstinere ab omnibus, & singulis.* Secus est de venialibus, in quibus sufficit propositum abstinendi ab aliquo, ut docet idem Angelicus loc. cit. Nec eadem est ratio de dolore, ac proposito; cum enim dolor debeat esse de peccatis commissis, sufficit illa detestari, quæ quis confitetur; propositum autem respicit omnia mortalia in posterum vitanda, adeoque debet esse universale. 2. debet esse *efficax*, id est, aptum efficere id quod proponitur. Non tamen ideo semper est inefficax propositum, quando non efficitur id quod proponitur; potest enim quis sinceram habere voluntatem non peccandi, & postea data occasione illam mutare: quamvis hi, qui sæpe, & cum magna facilitate ad vomitum redeunt, signa præbeant propositi inefficacis; præsertim si animum non applicent ad tollendam occasionem peccati.

37. *Quest. 5.* Quo modo se gerere debeat Confessarius cum his, qui versantur in occasione peccandi? Nota 1. occasio peccandi est omne id, quod ad peccatum allicit, sive ex se, & ex natura sua, sive ex fragilitate hominis peccantis. Ea dividitur in proximam, & remotam; remota est ea, quæ, non

nisi leve, & remotum affert peccandi periculum; proxima vero, quæ verisimile, & grave periculum affert. Paulo aliter explicant alii: *Occasio proxima peccati* dicitur ea, in qua quis constitutus, attenta ipsius fragilitate, aut semper peccat, aut saltem sæpe: quod si accidat, eo quod illa occasio natura sua inducat ad peccatum, erit per se occasio proxima peccandi; si vero id eveniat potius ex fragilitate, aut prava illius consuetudine, erit occasio proxima per accidens tantum, & respective. Remotam illi appellant occasionem, in qua quis versatur sine frequenti peccato, licet forte aliquando in peccatum incidat.

38. Nota 2. id quod respectu unius est occasio remota peccati, potest esse proxima respectu alterius. 3. opus non esse ad occasionem proximam frequentiam peccandi, si quis, v. g. non nisi bis, aut ter agat familiariter cum femina, & cum ea peccet, quotiescumque cum illa tractet familiariter; illa enim familiaritas erit certe grave periculum, & occasio peccandi, ut recte monet Segnerus de eo, qui iter agens, in eadem solet domo hospitari, & cum hospite peccat, quoties ibi hospitatur, licet id non eveniat nisi bis aut ter in anno. 4. neminem saltem sub gravi teneri vitare occasiones remotas peccandi, licet eas fugere optimum sit consilium ex illo Prov. XI. *Qui cavet laqueos, securus erit.* Nec tamen omnes omnino cavere possumus; alias deberemus de mundo exire secundum Apost. 1. ad Cor. 5.

39. Nota 5. occasionem proximam, aliam esse voluntariam, aliam involuntariam. *Involuntaria* est ea, quam quis non potest relinquere vel physice, vel moraliter; *physice* v. g. eam non potest tollere, qui constitutus est in carcere, aut tremibus, unde nequit discedere; pariter qui in articulo mortis constitutus non habet tempus, aut rationem expellendi socium peccati. *Moraliter*, qui tollere occasionem potest, sed non sine scandalo, aut gravissimo detrimento. *Voluntaria* dicitur occasio, quam quis & *physice*, & *moraliter* tollere potest. Certum est autem, graviter eum peccare, qui cum moraliter possit, non vult tollere occasionem peccandi, juxta illud 3. Eccl. *Qui amat periculum, peribit in illo.* Hinc jure merito damnatae sunt ab Innoc. XI. propositiones istæ: 1. *proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, vel honesta non fugiendi occurrit.* 2. *licitum est quærere directe causam proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.* Alex. autem VII. damnavit istam: *non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hac nimis utilis esset ad delectamentum concubinarium, vulgo regalo, dum deficiente illa, nimis ægre ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent, & aliæ famulæ nimis difficile inventirentur.*

40. His præjectis veluti principiis. R. 1. nullo modo esse absolvendum eum, qui non vult tollere occasionem proximam, quam po-

test moraliter tollere; non enim est rite paratus, nec contritus, qui non habet propositum vitandi peccatum, & proximam occasionem peccati. Constat etiam ex propositione damnata ab Innoc. XI. *potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere, quin imo directe, & ex proposito querit.* R. 2. etiamsi pœnitens velit, & promittat relinquere occasionem proximam peccandi, ut plurimum, & ordinarie loquendo absolvi non debet, donec occasionem reliquerit. Ita DD. communiter ex S. Augustino dicente: *satisfactio pœnitentiæ est, peccatorum causas excidere, neque eorum suggestionibus aditum indulgere.* Ratio autem est, quia experientia docet, hujusmodi pœnitentes facile promittere, & post absolutionem promissis non stare, sed ad occasionem redire, adeoque confessarius nequit prudens judicium ferre de dispositione pœnitentis.

41. R. 3. Id esse intelligendum ordinarie loquendo; nam aliquando poterit, imo & debet confessarius eum absolvere ante occasionem sublatam. 1. si necessitas gravis urgeat absolvendi. 2. si pœnitens extraordinaria signa doloris edat, præsertim si commode differri nequeat absolutio. 3. si pœnitens non possit ad eundem confessarium redire nisi post longum tempus; tunc enim si confessarius prudenter judicet non esse in illo periculum proximum relabendi, potest absolvi; id quod secus dicendum, si pœnitens ab alio confes-

sario admonitus de tollenda occasione, non abstulerit. 4. denique pœnitens, qui nondum advertit obligationem tollendi occasionem, potest semel, aut iterum absolvi, modo firme proponat ab occasionibus cavere, si occasiones tales non sint, ut natura sua multum inducant ad peccandum. Quod si occasiones sint ejus generis, quæ in se malitiam specialem continent, & specialiter alliciunt ad malum, omnino sunt relinquendæ, antequam vel prima vice absolutio conferatur; ut si quis domi retinet concubinam, aut famula peccat cum hero, & similia. Ita distinguit S. Carolus in *Instr. Confess.*

42. *Quæst. 6.* Quomodo se gerere debeat confessarius cum iis, qui versantur in occasione proxima, sed necessaria? Certum est eum, qui in tali occasione versatur, quam moraliter nequit dimittere, teneri ad procurandum, ut occasio illa ex proxima fiat remota. Sic filius familias, qui cum famula frequenter peccat, remotam faciet occasionem, si famulam solus non alloquatur, si eam curiosus non intueatur, si ab ejus præsentia, quoad poterit, sese subtrahat, si orationi vacet, utatur aliqua austeritate, aliaque remedia opportuna adhibeat, quæ a confessario suggerantur. Idem dico de eo, qui in carcere cum socio peccati versatur, & aliis hujusmodi. Difficultas est, an ille absolvendus sit, antequam remedia opportuna adhibuerit ad occasionem diminuendam, ita ut remota evadat, quæ fuerat proxima?

43. R. 1. Si practice loquamur, ut plurimum non debet absolvi, qui versatur in occasione proxima externa, præsertim in materia turpi, donec remedia adhibuerit ad tollendam, vel minuendam occasionem. Docet enim experientia, pœnitentes, postquam absoluti discedunt, solere negligentius agere, & facillime ad vitium redire. Contra vero, si absolutio per dies aliquot differtur, majorem curam adhibent, remediis præscriptis utuntur, & tentationibus obsistunt. Hæc quidem intellecta volumus *ordinarie* loquendo; sæpe enim potest illis conferri statim absolutio, ut supra diximus, loquendo de occasione voluntaria. R. 2. si occasio vero sit interna, aut sit ex iis, quæ non ita efficaciter ad malum inclinant, poterit semel, aut iterum absolvi, si confessario visum fuerit, eum sincero animo polliceri occasionem deserere, aut remotam facere: quod si promissis non steterit, differenda est absolutio, donec sublata fuerit occasio.

44. *Quæst. 7.* An teneatur, quis deserere occasionem proximam peccati, sed necessariam, cum periculo vitæ, famæ, aut alterius gravis damni temporarii? R. ad id non teneri, modo paratus sit remediis uti præscriptis, quæ occasionem ex proxima remotam faciant. Ita Navarrus, Lugo, Tournelius, Holzman, & alii communiter. Ratio autem est illis, quia occasio necessaria peccandi nec in se peccatum est, nec secum affert necessitatem peccandi; quapropter potest cum ea consistere vera detesta-

tio peccati, firmumque propositum non relabendi, & adhibendi remedia præscripta. Nec vero præceptum vitandi occasionem moraliter necessariam obligat, cum sine gravi detrimento vitari nequit; tunc enim periculum formale, & proximum, adhibitis opportunis remediis, evadit materiale, & remotum. Unde optime Basilius in Const. Monast. c. 4. dixit: *Qui urgenti aliqua causa, & necessitate, se periculo objicit, vel permittit se esse in illo, cum tamen alias nollet, non tam dicitur amare periculum, quam invitus illud subire; & ideo magis providebit Deus, ne in illo pereat.* Id quod satis confirmatur ex c. *laudabilem de frig.*, & *Mal.* ubi conjugibus ab initio impotentibus ob infamiæ periculum simul habitare permittitur cum periculo tactuum.

45. *Quæst. 8.* Quid si ille post adhibita opportuna remedia, in eadem semper vitia relabitur, nec ulla spes emendationis affulget? R. cum Suario, Navarro, & communi DD. sententia, eum teneri ad occasionem deserendam etiam cum jactura muneris sui, famæ periculo, vel etiam vitæ, tunc enim urget illud Christi præceptum Marci 9. 46. *si oculus tuus scandalizat te, ejice eum.* Et illud Lucæ 9. 25. *Quid prodest homini, si mundum universum lucratur, animæ vero suæ detrimentum patiatur?* Est autem ratio, quia homo tenetur, etiam cum vitæ suæ jactura, cavere a periculo proximo peccati formalis; tale autem est periculum in occasione proxima licet necessaria, quando nulla spes affulget emendationis. Neque hoc est

occasionem tantum permittere & periculum, sed permittere in se ipso peccatum, quod nunquam licet. Hinc S. Carolus in *instruct. ad confessarios*, loquens de puella, quæ domi haberet occasionem, ait: *sin autem post similes præcautiones comperiat confessarius penitentem in illud peccatum relabi, deneganda prorsus est absolutio, donec desiverit proximam peccandi occasionem, quicquid tandem evenire debeat.* Unde Innoc. II. c. *fratres* dicit: *falsa enim fit penitentia, cum penitens ab officio vel curiali, vel negotiali non recedit, quod sine peccato agi nulla ratione prævalet, eodemque modo loquitur S. Greg. VII. in laudato capite.*

46. *Quæst. 9.* Quid agere debeat confessarius cum recidivis, & prava consuetudine irretitis. Ante omnia notare oportet damnatam esse ab Innoc. XI. hanc propositionem; *Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, non est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.* Deinde oportet distinguere recidivos a consuetudinariis; isti enim sunt quicumque in prava consuetudine versantur; recidivi autem dicuntur, qui post plures confessiones in eadem peccata gravia relabuntur. His præmissis, respondeo 1. eum, qui prima vice pravam consuetudinem confitetur, absolvi posse, modo signa doloris, & verum propositum manifestet. Ita. DD. communiter; eo quod nulla sit prudens ratio dubitandi ipsum sine dispositione necessaria ad

Sacramentum accedere, præsertim cum ipsa spontanea peccatorum confessio sit contritionis signum, nisi obstet aliqua præsumptio in contrarium. Nec vero pravus habitus signum est sufficiens defectus doloris in eo, qui paratum se præbet ad remedia adhibenda, quæ a confessario ad tollendum habitum pravum præscribantur. Certe Catech. Rom. de Pœnit. n. 60. ait: *Si audita confessione, judicaverit (Sacerdos) neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Ubi verbum illud omnino defuisse notandum est.

47. R. 2. Recidivum, qui post confessionem in eadem peccata gravia relabitur, non esse absolvendum, nisi extraordinaria signa doloris, & spem emendationis exhibeat. Ita docet communis sententia Theologorum. Prima pars aperte deducitur ex damnata ab Innocentio XI. propositione, & ex doctrina SS. PP. Augustinus enim in ps. 6. ait: *quod facile sanatur, non multum cavetur; ex difficultate autem sanationis erit diligentior custodia sanitatis.* Isidorus autem 2. Sent. c. 16. *ille penitentiam digne agit, qui sic præterita mala deplorat, ut futura iterum non committat.* S. Greg. in 1. Reg. c. 6. & alii Quare S. Carolus in *Inst. ad Confess.* optime docuit: *proroganda est absolutio eis, qui a multis annis iisdem peccatis perseverarunt.*

48. Rationem autem affert De-Lugo: nam Confessarius nequit pœnitentem absolvere, nisi prudenter judicet eum esse rite dispositum. Non potest autem a Confessario prudens iudicium

ferri de dispositione illius, qui in alia Confessione admonitus eodem modo cecidit nec curavit ea remedia, quæ ad vincendas tentationes Confessarius, vices Medici gerens, præscripsit. Certe frequens ille relapsus magnam præbet suspicionem de falsa pœnitentia; qui enim ex animo firmo proponit, non ita facile propositi obviscitur, & saltem rarius cadit, ac difficilior.

49. Secunda pars nostræ responsionis est contra eos, qui nimis rigide volunt consuetudinarium nunquam esse absolvendum, nisi de emendatione ipsius constet diuturno experimento. Ratio autem nostræ, & communis doctrinæ est; quia ad absolutionem non requiritur certitudo physica de dispositione pœnitentis, sed moralis, & prudens, ut docet D. Th. 1. 2. q. 19. ar. 3. & constat ex Catech. R. supra laudato. Quoties ergo Confessario desit prudens ratio dubitandi de dolore, & proposito Confitentis, absolvi poterit. Jam vero si recidivus, consuetudine peccandi implicatus, extraordinaria signa doloris edat, per ea tollitur prudens suspicio de ipsius indispositione, adeoque Confessarius prudenter judicare poterit eum esse rite dispositum. Unde recte notat Milante, in proposit. damnata ab Innoc. non excludi consuetudinarium utcumque talem, sed qui nullam dat emendationis spem: *igitur consuetudinarius, qui dat aliquam emendationis spem, modo hæc sit solida, & fundata, potest absolvi.*

50. Nec vero spes emendationis petenda solum est ab experientia anteactæ vitæ, cum alia sint fundamenta, quibus inniti possit. Imo fieri

aliquando potest, ut aliquis se longo tempore a vitiis pro mundi hujus honestate contineat, ut ait S. Gregorius, & tamen non sit rite depositus: *Temporis moram non quæro*, inquit B. Chrys. hom. 14. in 2. ad Cor. *sed animæ correptionem; hoc itaque fac demonstres, sintne compuncti, sintne in melius commutati, & res tota confecta est.* Sed rogabis, quænam sint extraordinaria doloris signa, quibus recidivus statim possit absolvi? R. plura traduntur a DD.; præcipua autem esse possunt 1. maximus dolor, patefactus per suspiria, lacrymas, gemitus, & cordialia verba, quamvis enim non semper ea signa certa sint pœnitentiæ; præsertim in feminis; ut plurimum tamen talia credenda sunt, nisi aliunde ratio contraria obstet. Hinc S. Leo ep. 82. ait: *in dispensandis Dei donis non debemus esse difficiles, nec accusantium se lachrymas, gemitusque negligere, cum ipsam pœnitentiæ affectionem credamus ex Dei inspiratione conceptam.*

51. Secundum doloris signum assignari solet imminutio peccatorum; quod tamen intelligendum est, cum pœnitens fuerit in iisdem peccandi occasionibus, & tentationibus; aut si ille post ultimam confessionem diu se continuerit, v. g. per aliquas hebdomades, cum antea sæpius in hebdomada peccare soleret. Tertium signum erit studium ad emendationem adhibitum, ut si pœnitens per jejunia, eleemosynas, orationem ad confessionem separaverit, occasiones fugerit, & remedia præscripta adhibuerit. IV. Si pœnitens sponte remedia petat ad sui emendationem, eaque diligentius exequi serio promittat; præser-

tim si de illis adhibendis nunquam antea fuerit admonitus. De cetero puto, hujusmodi promissis non multum esse fidendum, cum pœnitentes facile promittant ad obtinendam absolutionem, & postea promissa negligent. V. spontanea confessio potest esse signum veri doloris, cum pœnitens specialem conatum adhibuit, ut accederet ad Sacramentum, v. g. si longum iter est aggressus, si magnum conflictum internum superavit, si difficultates externas vicit; si lumen, & inspirationem Divinam interius sensit, quæ efficaciter eum ad pœnitentiam moverent. Confessiones autem factæ vel ex præcepto Paschali urgente, vel ex consuetudine loci, vel ex præcepto Parentis, domini, aut pædagogi non satis probat sincerum dolorem, & desiderium resipiscendi.

52. VI. Signum esse potest, si pœnitens accedat ductus aliqua extraordinaria causa, v. g. concionis auditæ, Missionis sacræ, mortis alicujus amici, ex timore terræmotus, pestis, cet. VII. Si pœnitens sponte confiteatur peccata, quæ per diuturnum tempus verecundia motus tacuerat. VIII. si ante confessionem restituerit ablatum, famam proximi læsam reparaverit, occasionem a se vel a domo sua sponte removerit. IX. Addo cum Milante, si post seriam Confessarii adhortationem, vel correptionem ostendat sese adeptum novam cognitionem suæ iniquitatis, periculi damnationis æternæ; præsertim si magnam pœnitentiam, tum satisfactoriam, tum medicinalem bono animo excipiat, & similia. Hæc sunt præcipua signa, quæ sufficiunt, ut Confessarius

prudenter, & probabiliter judicet pœnitentem esse rite dispositum; nec aliud requiritur, ut possit absolvere, ut ait Suarius de Pœnit. d. 3. 2. Sect. 2. n. 1. ex D. Th. supra laudato.

53. *Quæst. ultima.* An pœnitenti rite disposito possit confessarius differre absolutionem, & quando id fieri expediat? R. posse Confessarium, ac debere absolutionem differre, quoties ita emendationi pœnitentis expedire in Domino judicaverit. Nec pœnitens licet alioqui rite dispositus, potest juste repugnare; quamvis enim jus habeat ad absolutionem, non tamen habet jus, ut ei statim concedatur, quando Judex prudenter credit aliquam dilationem spirituali ipsius bono convenire. Ratio est, inquit De-Lugo, quia Confessarius non solum est Judex, sed etiam Medicus. Et licet proferendo sententiam præcipue judicis munus exerceat, debet quoque curare ut Medicus in ipsa a solutione salutem pœnitentis, eo videlicet modo, ac tempore absolvendo, quo magis cedere putet in remedium ægroti. Id autem locum habet, cum Confessarius timeat pœnitentem facilius relapsurum, nisi in ipsa difficultate, & dilatione absolutionis cognoscat gravitatem peccati, & necessitatem emendationis. Quando autem id expediat, non est facile definire; sed relinquendum prudentiæ confessarii, qui qualitatem peccatorum, & pœnitentis considerare debet.

54. Notant tamen DD. 1. nullo modo expedire absolutionem differre, quando dilatio magis obfutura, quam profutura videatur. 2. nec in casu gravis, & urgentis necessitatis, & in

articulo mortis. 3. neque imminente pœnitentis infamia, si aliunde sit rite dispositus. 4. dilationem absolutionis non debere esse diuturnam, ne penitentes rite dispositi priventur gratia Sacramenti. Imo etsi non sint recte parati, dilatio non debet esse magna; ægre enim pœnitentes redeunt ad Sacramentum post tempus longe diuturnum. Tutius erit illôs sine absolutione dimissos rogare, ut post octo dies, aut quindecim revertantur, & ipsis animos addere, ut ante rēditum ea, quæ illis agenda præscribuntur, rite perficiant. Quod si nondum ab eis ablata fuerit occasio peccandi, vel consuetudo iterum absolutio differatur, donec emendantur. Vide Bened XIV. ep. Encycl. quæ incipit *Apostolica*.

55. Quæres autem quænam remedia præscribi debeant recidivis, & consuetudinariis? R. frequens Oratio priorum librorum lectio, aliqua austeritas corporea, fuga occasionum, certa sibi injungenda pœnitentia, vel eleemosyna, quoties in idem peccatum redeunt; denique Sacramentorum frequentia, præsertim Confessionis; nam ut docet D. Th. Suppl. q. 25. a. 1. *magis remedium præbetur contra peccata vitanda ex gratia, quam ex assuetudine nostrorum operum.* Quo remedio pro recidentibus in vitium turpe usum fuisse cum fructu D. Philippum Nerium, aliosque SS. Viros, constat ex eorum Actis. Nominatim vero de vitio pollutionis ait Tolletus lib. 5. c. 13. *Vix puto esse aliud efficax remedium, quam frequentissimam confessionem adhibere; est enim hoc Sacramentum efficax frenum, & qui hoc*

non utitur, non sibi promittat emendationem, nisi per miraculum. Quæ doctrina conformis est doctrinæ Ritualis Romani de Sac. Pœnit. dicentis: *in peccata facile recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut sæpe confiteantur, & si expediat, communicent.*

CAPUT IV.

De Confessione.

56. *Quæst. 1.* Quid sit Confessio Sacramentalis, & qualis ea debeat esse? R. est accusatio priorum peccatorum, facta Sacerdoti, legitime ad id muneris approbato, ad eorum remissionem obtinendam. Est necessaria saltem in voto, quatenus est pars Sacramenti pœnitentiæ, & quidem necessitate medii omnibus, qui post baptismum graviter peccaverunt, ut colligitur ex Tridentino Sess. 14. c. 5. Obligat autem per se confessionis præceptum in mortis articulo, & in quovis gravi vitæ periculo. Per accidens autem quando sumenda est Eucharistia; si sumpturus in mortali versetur, & quoties necessarium sit confiteri ad vincendam aliquam gravem tentationem.

57. *Quæst. 2.* Qualis integritas requiratur ad valorem confessionis? R. duplex solet distinguí confessionis integritas; alia physica, & *materialis*, qua quis omnia, & singula peccata confessori manifestat; alia *moralis*, & *formalis*, qua quis ea peccata confitetur, quæ habet in conscientia, eo modo humano, & morali, quod attentis circumstantiis potest declarare; licet